

3. Aronson E., Robin M. Akert, T.,x. Wilson D., Psychologia społeczna,: Zysk i S-ka, Poznań 1997.
4. Rozmus A.: Wykładowca doskonały, Warszawa: Oficyna 2010,
5. Stoltzfus T.: Sztuka zadawania pytań w coachingu, przekł. Bożena Olechowicz. Wrocław: Aetos Media 2012)
6. Przetacznik-Gierowska M., WłodarskiZ. :Psychologia wychowawcza, Warszawa: PWN 1998

Третяк М. В., к. ф.-м. н. Огліх В. В.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара(Україна)

МОДЕЛЮВАННЯ МІЖРЕГІОНАЛЬНИХ ТУРИСТИЧНИХ ПОТОКІВ У НАЦІОНАЛЬНОМУ ЕКОНОМІЧНОМУ ПРОСТОРИ

Насьогодні сфера послуг відіграє важливу роль в національних економіках забезпечуючи зростання конкурентоспроможності держави в цілому й окремих регіонів зокрема. Туризм є однією із складових сфери послуг, визначається як один з пріоритетних напрямків соціально-економічного розвитку країни. Тому слід чітко розуміти, які фактори, здійснюють найбільший вплив та показники ефективності та результативності туристичної діяльності в Україні, має бути проведено багатомірний статистичний аналіз. Зазначимо, що проблеми туристичної сфери не є виключно територіальними, які мають вирішуватися місцевими громадами. Курортні та туристичні зони можуть належати територіальним одиницям, які дещо відмінні від існуючого адміністративного поділу. Тому важливою задачею, яка вимагає розв'язання є формування та прогнозування саме міжрегіональних туристських потоків у національній економіці. Лише поєднання зусиль дослідників, практиків туристичної сфери органів державної та місцевої влади забезпечить появу позитивних синергетичний ефектів у різних сферах діяльності регіонів. Для туристичної та рекреаційної діяльності характерний високий мультиплікативний ефект, тобто послідовний розвиток інших галузей виробництва та прилеглих територій. Отже, реальну вартість зисків неможливо оцінити без побудови і аналізу зв'язкових інформаційних структур і математичного моделювання[1].

Керування розвитком рекреаційної та курортної системи регіону – складне завдання, яке вимагає аналізу поточних і прогнозу майбутніх траєкторій сталого функціонування міжрегіональних туристичних потоків на основі оцінки тенденцій за певний період. Зазначимо, що витрати, які стосуються даної діяльності, досить просто піддаються підрахунку, проте ефект від туристичної діяльності підрахувати набагато складніше.

Для аналізу розвитку курортної діяльності, як і туризму в цілому, можна використовувати широкий ряд методів багатомірного статистичного аналізу, зокрема метод головних компонент, факторний аналіз. Основними показниками, є такі:

- показники масштабів туристичної діяльності:
співвідношення кількості туристів, яких обслуговували суб'єкти туристичної діяльності України та кількості внутрішніх туристів регіону;
- показники ефективності туристичної діяльності:
обсяг послуг, які надані туристичними підприємствами в перерахунку на одного зайнятого, на одного жителя регіону та на одного туриста, грн.;
- показники напрямку туристичної діяльності:

міжрегіональних туристичних потоків, співвідношення обсягів в'їзного й виїзного туризму

показники динаміки туристичної діяльності

– середньорічний темп росту обсягів послуг, які надані туристичними підприємствами;

– прямі внутрішні та іноземні інвестиції в інфраструктуру туристичної галузі регіону;

– показники середовища:

– доходи населення регіону, середньомісячна заробітна плата в гривнях;

– співвідношення доходів населення регіону до доходів населення країни;

– кількості безробітних в регіоні;

– витрати на цільові програми зі збереження й примноження природної та культурної спадщини України;

– кількість заповідників та природних національних парків;

– поточні витрати на охорону довкілля;

Вплив всіх значущих чинників на розвиток туризму і рекреації може бути досліджено за допомогою економетричних моделей побудованих на реальних статистичних даних за певний ретроспективний період.

Зокрема, було досліджено кореляційно-регресійні зв'язки між показниками:

кількість туристів Y_{t-1} , яких обслуговували суб'єкти туристичної діяльності України від кількості внутрішніх туристів X_{t-1} ;

E_{t-1} – доходи населення E України;

K_{t-1} – середньомісячна заробітна плата в гривнях;

N_{t-1} – кількість безробітних;

O_t – кількість заповідників та природних національних парків;

T_{t-1} – поточні витрати на охорону довкілля;

R_{t-1} – прямі іноземні інвестиції в інфраструктуру туристичної галузі.

Отже, взаємозалежності між кількістю туристів, які відвідують різні регіони України та іншими економічними чинниками можна зобразити у такій моделі:

$$\left\{ \begin{array}{l} Y_t = \alpha_1 + \alpha_2 \times X_t, \\ Y_t = \alpha_3 + \alpha_4 \times E_{t-1}, \\ Y_t = \alpha_5 + \alpha_6 \times K_{t-1}, \\ Y_t = \alpha_9 + \alpha_{10} \times N_{t-1} + \alpha_{11} \times N_{t-1}^2 \\ Y_t = \alpha_{12} + \alpha_{13} \times O_t, \\ Y_t = \alpha_{14} + \alpha_{15} \times T_{t-1}^2, \\ Y_t = \alpha_{16} + \alpha_{17} \times R_{t-1}. \end{array} \right.$$

Розроблені моделі на основі кореляційно-регресійного аналізу мають високий ступінь узгодженості зі статистичними даними, а тому можуть мати практичне застосування в прогнозуванні міжрегіональних туристичних потоків залежно від економічних факторів, що на них впливають в умовах стабільного розвитку економіки.

Список використаних джерел:

1. Фролова Н. В. Моделювання структури факторів впливу на регіональний розвиток туризму та рекреації [Електронний ресурс] / Н. В. Фролова. – Режим доступу: http://econom.psu.ru/upload/iblock/8b8/frolova-n.v._pakharev-a.n._oborin-m.s.-modelirovanie-struktury-faktorov.pdf

Хуруджі М. Є., к. ф.-м. н. Огліх В. В.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

**АНАЛІЗ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ МАКРОЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ
В СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ**

Система економічної безпеки України потребує ефективного функціонування економіки, виявлення загроз та використання необхідних заходів для захисту економічних інтересів усіх громадян. Важливою частиною процесу підтримання необхідного рівня національної безпеки є безпосередньо аналіз та прогнозування макроекономічної політики держави, оскільки вона є невід'ємною частиною економічної безпеки. Тому дослідження, присвячене застосуванню статистичних методів до аналізу макроекономічних показників та інструментарію економіко-математичного моделювання, є актуальним, як з наукового так і практичного погляду.

Враховуючи геополітичну та внутрішню обстановку в Україні, діяльність усіх державних органів в економічній сфері має бути зосереджена на прогнозуванні, своєчасному виявленні, попередженні і нейтралізації зовнішніх і внутрішніх загроз економічній безпеці, захисті економічного суверенітету, піднесенні економіки країни, викоріненні економічної злочинності, вдосконаленні функціонування системи державної влади у сфері економіки, збереженні соціально-економічної стабільності суспільства, зміцненні економічних позицій України у світі. Насамперед необхідне ефективне забезпечення системи економічної безпеки за допомогою органів законодавчої, виконавчої і судової гілок влади. Також важливим доповненням будуть підприємства, громадські об'єднання та організації. Рішення проблем, пов'язаних із забезпеченням соціально-економічного розвитку України, є вкрай важливим, бо згідно з розрахунками до 2020 р. по оптимістичному сценарію тільки три складові економічного розвитку України ледве перетинають нижній поріг (макроекономічна, інвестиційна, енергетична)[1].

На темпи економічного розвитку безпосередньо впливає бюджетна політика країни. Саме вона створює умови макроекономічної стабілізації країни та зміцнює доходну частину державного бюджету. Проте не тільки державні доходи та видатки впливають на економічний розвиток країни, але й макроекономічні показники, такі як: валовий внутрішній продукт (GDP), капітальні інвестиції у фактичних цінах (INV), обсяг реалізованої промислової продукції (PROD), доходи Зведеного бюджету (RCB), видатки Зведеного бюджету (ECB), доходи населення (INC), експорт товарів та послуг (EXPT), чисельність зареєстрованих безробітних (NRU), валовий зовнішній борг (DEBT).